

Crònica de les jornades “adopció internacional: el allà y el aquí. Experiències y perspectives”, organitzades per l’Institut d’Infància i món urbà i la Universitat Autònoma de Barcelona, celebrades a Barcelona el dia 8 de febrer de 2008.

En l’obertura de les mateixes, feta per el Sr. Josep Lluís Comas, responsable de coordinació de l’ ICAA, la Dra. Carmen Gómez Granell, directora del CIIMU i la Dra. Diana Marre, investigadora de la UAB, de gran prestigi en el camp de l’adopció, responsable principal del projecte d’investigació “La integració familiar y social de menors adoptados internacionalmente. Perspectivas interdisciplinarias y comparativas”, també és directora de l’àrea d’adopció del CIIMU, es defineix l’objectiu principal d’aquesta jornada com el de disposar d’informació sobre la integració dels infants adoptats internacionalment, tant a la família, a l’escola i al seu entorn social. Es tracta de difondre les conclusions dels diferents estudis realitzats durant el primer any per tot l’equip d’investigació dirigit per Diana Marre, i que durarà quatre anys.

HACIENDO FAMILIAS AQUÍ

Primera taula, formada per Carme López Matheu, Salome Adroher Biosca, Cristina Brullet Tenas, Joan Bestard Camps i M. Rosa Terradellas Piferrer, tots ells professors o catedràtics de diferents universitats, i investigadors del projecte mencionat.

La Sra. Salomé Adroher va repassar aspectes de la nova Llei d’adopció internacional, en un caire crític, donada la rapidesa en la seva tramitació. Va ressaltar la manca de terminologia adequada i va qüestionar si realment està feta pensant en l’interès del nen o en satisfer els interessos dels “sol·licitants” (tal i com la llei anomena als pares). Destaca la regulació de les ECAIS i les obligacions dels pares tant post-adoptives com del propi fet adoptiu.

(Em ve al cap si realment qui fa les lleis sap tot el què ha de saber del tema que legisla...)

La Sra. Cristina Brullet fa una exposició dels canvis en el sistema familiar, que han tingut majoritàriament aspectes positius però que han o poden comportar una major complexitat en els vincles i un increment d’exclusió social. Exposa els canvis viscuts en pocs anys en els rols familiars, en la divisió del treball domèstic, però alhora fa una crítica per la baixa inversió pública en l’àmbit de conciliar vida familiar i laboral d’una manera efectiva i generalitzada. Inclou el terme “ética del cuidado” com a eina principal a estudiar, entesa com un més enllà de la família, i parla de les xarxes d’amistats i coneguts com a vèrtex de la societat futura.

(Tampoc sóc tant gran però, si el meu avi ho veiés...si més no li costaria d’entendre...)

El Sr. Joan Bestard realitza, des d'un punt de vista antropològic, una visió sobre les relacions i vincles familiars i de parentiu. Ens parla que en el model "standard" aquestes relacions estan basades en consanguinitat, en vincles genètics, però que actualment, i dins del model "constructivista", es fa del tot palès que els llaços de parentiu no venen donats pel naixement, sinó per la continuïtat de l'afecte, del fet de tenir cura i de l'amor constant. Afirma que a hores d'ara, les conductes no estan determinades ni pel naixement ni pels gens.

(Crec que té tota la raó del món. En tinc uns quants exemples molt a prop)

M. Rosa Terradelles ens va parlar sobre la diversitat de famílies adoptives i les implicacions a nivell escolar. Explica que actualment hi ha una gran diversitat de famílies, tenint en compte diversos factors: estructura familiar (famílies nuclears, extenses, reconstituïdes, monoparentals...) les motivacions de l'adopció (infertilitat, parelles reconstituïdes, solidaritat, homosexualitat...) expectatives de l'adopció (adaptació, percepció adopció diferents etapes de l' infant ...), concepcions (religioses, morals...) tot això l'ha portat a definir més de 60 tipus de famílies.

A nivell escolar exposa que ha constatat una manca de formació del professorat en aquest sentit. Proposa fer formació inicial, permanent i específica a tots els professors i educadors sobre l'especificitat de les necessitats dels nens adoptats, que permetria trencar els estereotips existents en l'actualitat. No existeix cap formació sobre diversitats familiars.

(Avui en dia, a les escoles encara es parla de gens, fenotips iguals, arbres genealògics.....segurament sense adonar-se com pot afectar això a nens adoptats, de pares separats, parelles homosexuals...)

Després d'aquesta primera taula, es realitza la presentació del llibre "Esta es tu historia. Identidad y comunicación sobre los orígenes de la adopción", escrit per Ana Berastegui i Blanca Gómez, qui exposen la importància de la revelació dels orígens a l' infant adoptat com a eina futura per que aquest pugui construir la seva pròpia identitat.

(Però encara pot haver algú que qüestionari aquest fet?)

CONTACTOS CON EL ALLÀ

Segona taula en la que hi participen Jordi Fabregat, Maria del Rio, Victoria Baldo, Rafel Jariod Franco i Teresa Alari, testimonis molt directes d'aspectes relacionats amb la cara fosca que pot tenir l'adopció.

Intervenció colpidora la de Teresa Alari, mare de tres fills biològics qui va decidir adoptar un quart fill a Etiòpia. Va detectar informes falsos, cobraments irregulars i va decidir juntament amb un advocat, anar a buscar la realitat del que hi havia darrere de la seva adopció. Va trobar un orfenat on teòricament hi havia el seu fill, totalment deshabitat. Va trobar la mare. Va saber els motius de l' "abandonament" del seu fill, purament econòmics. Va constatar que l' ECAI consentia i participava d'aquest "joc".

(M'estic fent petit (i no ho sóc) en la meua butaca...)

Rafael Jariod, ens va explicar la seva experiència de treball en un orfenat de Burkina Faso, on bàsicament es treballa per lluitar que les mares no abandonin als nadons, reinserir les dones al seu país, donant-los medis de vida suficients i ajudant-les a tenir cura dels infant. Ens va fer embadalir amb un documental d'aquet orfenat i centre de reinserció.

(Molt bé per ell!! Realment encomana la seva força)

Victoria Baldo, mare de quatre fills, dos biològics una nena adoptada a Xina i un quart a Etiòpia, també va mostrar la cara més fosca de l'adopció, quan va revelar, en el cas de l'adopció a Etiòpia, l'existència de dades mèdiques falses (tant ella com el marit són metges), i un munt de preguntes sobre els orígens del nen que no trobaven resposta. A l'arribar a Catalunya, ho denuncia i la denúncia va ser extraviada i posteriorment arxivada. Al cap de sis mesos decideix tornar a Etiòpia per recercar més informació, ja que té dades d'una avia. Un cop allà no troba cap avia però sí una mare, un pare, una família (que estaven tots morts en l'informe inicial). En té proves documentals, fotos i gravacions en vídeo que ha traslladat a l'ICAA. De moment no té resposta... Per cert, de l'adopció a Xina en parla amb termes de total i absoluta normalitat....

(Malgrat aquest testimoni i l'anterior, ni vull, ni puc, ni sóc ningú, per a posar en tela de judici les adopcions en aquest o en d'altres països.)

La darrera intervenció d'aquesta taula la fa Maria del Rio, mare de tres nens, dos d'ells adoptats i membre de CORA. Fa una reflexió sobre l'objectiu de l'adopció, sobre la protecció de la infància i sobre els drets dels nens.

Dóna dades reveladores de falsificacions de documents i informes a Congo, Etiòpia i Txad, amb el consentiment dels poders públics.

Fa un èmfasi especial en que cal ser pares de nens que necessitin família, i no ser pares a qualsevol preu, participant de situacions irregulars.

(Segueixo pensant que hi ha coses que no s'haurien de consentir...)

En aquest punt es produeix una petita pausa per dinar. Les xerrades han estat molt intenses i s'han allargat força més del previst. Tenim poca estona per dinar. Ho faig amb unes companyes de Genus i amb una mare adoptiva de dos nens de Kazajstan. Un tros de pizza i a peu dret. Un cafè i tornem-hi...

CRECIENDO AQUÍ

Taula formada per Rosa Mora, coordinadora de CRIA i per Josefina Palacios i Dolors Cruells, mares adoptives i per Montse Piedrahita i per Joan Paz, fills adoptius. Testimonis directes d'adopcions.

Esquinçador testimoni portat per Josefina Palacios, mare d'una nena nicaragüenca, que va ser cuidada pel seu pare fins als 7 anys d'edat. Va patir abusos sexuals i maltractaments. Ella la va adoptar amb 9 anys. Explica els greus problemes psíquics i d'autoagressió que ha tingut aquesta nena, fins i tot amb un intent de suïcidi que la va fer ingressar en una unitat psiquiàtrica amb un diagnòstic de trastorn dissociatiu, als 15 anys. La nena, ingressada, manifesta a la mare que vol anar al seu país. La mare contacta amb l'advocat i finalment, amb el consentiment mèdic, viatgen a Nicaragua. Troben als seus oncles, germans del pare. La nena diu que vol veure al seu pare. Li diuen que viu a El Salvador i va a veure'l sola, sense ningú. Vol fer-ho així. El troba i el pare li nega els abusos. Es queda amb el pare a El Salvador. La mare torna a Espanya, sola. Al cap de poc temps d'estar amb el pare, aquest torna a abusar sexualment de la nena, ja amb 16 anys. Recerca al germà i torna a Espanya, amb la mare adoptiva, amb qui actualment està. Ara té 19 anys.....sense gaires crisis...té intenció d'anar a recercar a la mare biològica...Diu que aquesta experiència li ha ajudat a entendre tots els seus orígens...

(jo no sé si és la pizza...tinc l'estomac regirat, el cor trencat, respiro de pressa...em sento malament...crec que sé la resposta: no és la pizza...)

Gran aportació la de Montse Piedrahita, filla adoptiva des de fa 30 anys, amb un dia de vida. De fet, els seus pares adoptius estaven al part de la seva mare biològica.

Repassa com s'ha sentit i què li ha passat en les diferents etapes de la seva vida. Parla que de molt petita no recorda moltes vivències, però que té records molt importants de voltant de 10 anys, de sentiments discriminatoris i negatius, de sentiments de competència entre la seva mare adoptiva/biològica. Recorda la seva adolescència plena de dolor, angoixa i ràbia, que gairebé mai transgredia. Ella donava la imatge de ser una molt bona nena, però interiorment estava totalment angoixada i trasbalsada. Es va sentir físicament malament. Va emmalaltir amb quists ovàrics. Quan li van comunicar que, possiblement no podria tenir fills, es va ensorrar. Va arribar a entendre que havia de reconduir aquesta situació interna i va lluitar per acceptar que ser filla adoptiva no és el mateix que ser-ho biològica, que hi ha trets diferenciadors i que, un cop integrats i "païts" amb normalitat, es pot viure tranquil·lament també. Va fer l'esforç d'entendre als pares, tant biològics com adoptius i de reconciliar-se amb tots ells. A partir d'aquí es pot reconciliar amb ella mateixa, el seu estat general millora: li desapareix l'angoixa i el quist es redueix ostensiblement...ara veu una perspectiva de vida molt diferent

(Estic massa sensible. Crec que la noia del meu costat està plorant, però no la miraré, no vagi ser que se m'encomani ara...He d'empassar saliva varies vegades...)

Torn de Dolors Cruells, mare adoptiva d'un noi pre-adolescent, de 13 anys, que va ser adoptat per ella amb 4 anys. El van trobar quan passejava sol pel carrer amb 2 anys. Ella defineix que el primer pensament del seu fill va ser: "Què volen aquests de mi?" Parla que tota la infantesa del nen ha estat molt difícil, amb unes ràbies incontrolables i amb total negació d'autoritat. Actualment, amb 13 anys, estan vivint una etapa dolça, després d'un tractament per part d'una psicòloga clínica, qui l'ha tractat contrastant vivències i angoixes. Defensa la utilització, sempre que sigui necessari, de professionals de psicologia clínica, tant pels nens adoptats com pels pares adoptius.

(Per alguna cosa hi són els professionals...i tant que sí...)

Simpàtica intervenció la de Joan Paz, qui dona un punt de vista d'un noi adoptat i negre, cosa per la qual sempre s'ha sentit diferent. S'hi afegeix la mort del seu pare, quan ell era molt petit. Diu que té totalment integrat el fet de ser "diferent" ja que ho ha hagut d'explicar tantes vegades que ho ha hagut d'integrar per força...

No obstant, parla, literalment, d'haver viscut una infància difícil i una adolescència terrible. Explica que tot el que li ha passat en la seva vida, no ha vingut condicionat en cap moment pel fet de ser un nen adoptat, sinó per altres condicionaments externs.

(Tot i deixar-nos clar el teu dolor, gràcies Joan per fer-nos arrencar els primers somriures de la tarda. Jo els necessitava...)

Seguidament es produeix la presentació del llibre "Adopción y escuela. Guía para educadores y familia", escrit per Beatriz San Román, on s'exposen els reptes que per arribar a entendre les necessitats concretes dels nens adoptats cal tenir en compte els seus orígens i d'on han sortit. Per exemple, molts nens de 7 anys no saben controlar les seves ràbies, i, en realitat no estan qüestionant els límits als pares o mestres, sinó que estan desbordats per les seves pròpies emocions i és la manera d'expressar-ho.

Parla també de la nova diversitat familiar i d'orígens i de com es viu i s'integra en les escoles.

(Crec que ha de ser un molt bon llibre. És un tema que m'interessa molt. El compro)

CONSTRUYENDO VÍNCULOS AQUÍ INCORPORANDO EL ALLÁ

Darrera taula formada per professionals en la post-adopció, tots ells psicòlegs clínics i terapeutes especialitzats. La formen José Ramon Ubieto, Esther Grau, Montse Gallego i Vinyet Miravent.

En primer lloc, el Sr. José Ramón Ubieto, expert en acolliments familiars, ens fa reflexionar sobre les crisis actuals d'autoritat paterna. En la societat actual, donada la pluralitat de famílies, aquesta situació arriba a ser tremendament complexa. Malgrat això, els humans disposem de la virtut de trobar pluralitat de solucions...la qüestió es trobar-les...

(Temps enrere amb una mirada ja n'hi havia prou...avui xerro i xerro i no hi ha qui em faci cas...em refereixo a les meves dues filles, és clar...)

Posteriorment, la Sra. Esther Grau ens parla de la integració del menor adoptat dins de la unitat familiar, dels problemes quan hi ha entrebancs en aquesta integració, i més profundament de quan existeixen problemes motivats per revelacions “a mitges” per part dels pares. Ens llegeix un compendi de casos clínics, fet que comporta un apropament de testimonis. Per acabar, defineix la integració de tot nen adoptat a una unitat familiar ja existent com a lenta, fràgil i delicada.

(Caldrà treballar-ho tota la vida... cada etapa en el seu nivell, però sempre...)

La Sra. Montse Gallego ens aporta una visió dels aspectes diferencials entre l'adopció nacional i internacional. Presenta dos casos de nens adoptats que han requerit tractament psicològic i explica com són tractats i seguits a través dels dibuixos que fan aquests nens. Parla molt especialment dels trastorns en els vincles que es produeixen en l'adolescència, i utilitza el símil mèdic del trasplantament, que pot ser acceptat totalment i per sempre, rebutjat d'entrada, o primerament acceptat però en algun moment (adolescència) pot donar molts problemes i, fins i tot, arribar al rebuig.

(Uffff...i que vam fer nosaltres a l'adolescència?)

La Sra. Vinyet Miravent és especialista en les consultes dels pares després de l'adopció, i ens explica els dos tipus de consultes que hi ha: els primers interrogants, que tenen com a objecte resoldre dubtes i preocupacions motivades per l'impacta del canvi i de l'experiència prèvia, com són trastorns de la son, alimentaris, dificultats en el “apego”, i molt especialment les inquietuds i gran activitat, característiques del llarg procés d'adaptació més que d'una patologia moltes vegades mal diagnosticada.

Les consultes d'una segona fase venen donades per una necessitat del nen en sentir-se bé, on el nen adoptat expressa necessitats no ateses. Es tracta d'afermar el vincle filial.

(Està perfecte que hi hagi serveis professionals d'aquest tipus, i, quan calgui, utilitzar-los sense cap tipus de recança)

Per acabar, el Dr. Miquel Domenech i la Dra. Diana Marre clausuren les jornades, on, definit textualment pel Dr. Domenech han estat unes jornades on la gent que hi ha participat ha parlat amb el cor.

(Jo hi estic totalment d'acord)

Són gairebé les nou del vespre. Em sento cansat. Emocionalment una mica alterat. Però profundament satisfet d'haver pogut viure en primera persona aquestes jornades. Han satisfet de lluny totes les meves expectatives. Agraïxo molt especialment a tothom que m'ha permès anar-hi: família, companys de feina i també a la persona que em va proporcionar la informació: segurament sense ella no me n'hagués assabentat mai. Gràcies a tots.

Miquel Albiol
President de Vincles